

MOAS-WETTERINGPAD 12 KM

9 Waterkrachtcentrale en vistrappen

In 1985 is aan de Alphense zijde van de stuw een waterkrachtcentrale gebouwd. Er zitten 4 turbines in, die jaarlijks voor een productie zorgen voldoende om 20.000 huishoudens van stroom te voorzien. Voor de waterkrachtcentrale liggen vistrappen. Het is een kunstmatige beek met daarin trappen (bekken), hoogteverschil per bekken is 20 cm. Vissen kunnen ook onder de tussenschotten door. De vistrappen zijn aangelegd om een betere vismigratie te bevorderen van onder andere de paling. De jonge paling of aaltjes zijn geen sterke zwimmers en gaan meer langs de oevers en door de begroeiing. Ook zalm, zee- en regenboogforel en zee- en rivierprik passeren de vistrap.

hier
vrouwen

10 Oude loop van de Maas

Voor de Maasverlegging kwam hier de Maas terug van de meander vanaf Lithoijen, die men aan de overkant nog kan zien liggen. De Maas liep toen achter de molen, langs de Doorbraakdijk naar het Lithse veer. Door het afsnijden van de meander kwam ook een groot stuk weiland tegenover de Molendijk, waar Alphense boeren hun koeien molken, aan de Brabantse zijde te liggen. De uiterwaarden langs de Molendijk en Doorbraakdijk verhuisden van de Brabantse naar Gelderse zijde.

Tussen nummer 19 en 21 aan de Molendijk was een toegangsweg tot voetveer en haven. Op nr. 21 was café Biljard gevestigd van Marinus Lagarde. Hier gingen vroeger de koeien van Alphense boeren per schip op weg naar de wekelijkse veemarkt in Den Bosch. Bij lage rivierstanden konden de vrachtscheepjes nog tot aan de haven/overslag van Alphen komen. De scheepsvracht werd hier overgeladen en verder vervoerd met paard en wagen.

11 Voetveren en oversteek revolutionaire Fransen

Van oudsher waren er veerponten tussen Alphen en Oijen en Lith op de plaatsen waar deze nu nog liggen. Op kaarten van rond 1900 staan in het gebied tussen de huidige loswal en de korenmolen vier voetveren aangegeven. Hier lag voor de Maasverlegging in de jaren '30 een nu afgesneden Maasmeander. Via de voetveren konden de bewoners van Alphen snel Teeffelen en Lithoijen bereiken.

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Stichting Landschapsbeheer Gelderland in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, de gemeente West Maas en Waal en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historisch tracé en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer en vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl.
Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten.

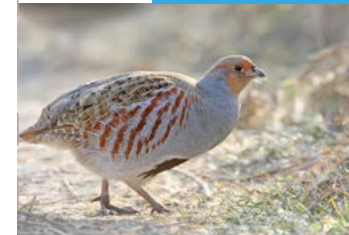
Meer informatie over Stichting Landschapsbeheer Gelderland:
www.landschapsbeheergelderland.nl

hier
vrouwen

Wandelen door fruit-
gaarden, boerenland,
langs weteringen en
uiterwaarden in het
mooie buitengebied van
Alphen aan de Maas

MOAS-WETTERINGPAD 12 KM

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Rondwandeling gemarkeerd in twee richtingen met blauwe klompjes.
- U kunt de route verkorten tot 5 en 9 km. Dit staat op de kaart aangegeven en is onderweg gemarkeerd.
- Het is mogelijk om sommige Klompenpaden te combineren. Eventuele overstap-punten zijn aangegeven op de kaart en ter plekke in het veld.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze brochure.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- Honden zijn verboden op particuliere delen van het Klompenpad om verstoring van vee en wild te voorkomen. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein vindt.

productie & eindredactie Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG)
tekst Tonny Steenbruggen, werkgroep SLAG
beeldmateriaal Tonny Steenbruggen, Willy van Zon, WHAM, Topotijdreis, Rijkswaterstaat. Op de voorkant staat een afbeelding van de R.K. kerk (Dhr Klouwen, 1948).
opmaak Designimals, Laura Hondshorst
met speciale dank aan Tonny Steenbruggen, Andrea Rief, Willy van Zon, Martijn van Zon, Jorie van Beuningen en de particuliere grondeigenaren

© Stichting Landschapsbeheer Gelderland
2021, 1^e druk. Alle rechten voorbehouden

Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met SLG via www.klompenpaden.nl.

NIET BESTEMD
VOOR VERKOOP

Dit Klompenpad is mede gefinancierd door de Provincie Gelderland, de gemeente West Maas en Waal en de Nationale Postcode Loterij.

MOAS-WETTERINGPAD 12 KM

1 R.K. kerk

De R.K. kerk in Alphen is een van de oudste van Nederland. De toren met tufsteen laat haar romaanse oorsprong zien. Bij de restauratie van de huidige kerk in de jaren '30 werden onder het schip de overblijfselen van een veel oudere kerk, wellicht 10e-eeuws, ontdekt. De ingang van deze kerk is te zien onder het rooster aan de voorzijde van de toren. Waarom het vloeroppervlak van de latere kerk twee meter verhoogd is, is onbekend. Misschien had men toen ook al te maken met een stijging van het water en daling van de bodem. De westgevel van deze oudere kerk is bewaard tegen de toren.

2 N.H. kerk

In de tijd van de Bataafse republiek (1800) konden de katholieken hun kerk terugkopen. Niet veel later in 1818 ontving de kleine protestantse gemeenschap een subsidie voor de bouw van een eigen kerk. De hervormde kerk is een eenvoudig zaalgebouw met spitsboogvensters en een houten dakruiter. In de kerk staat een preekstoel met vier laat 16e-eeuwse gesneden panelen met een voorstelling van de evangelisten.

3 Noodschuren en vluchtheuvels

Dit dijkmagazijn is van het oudste type, dat in het Land van Maas en Waal voorkomt, bouwjaar 1863. Het was een opslagloods voor kruiwagens, zandzakken en andere materialen die gebruikt werden bij een dreigende dijkdoorbraak. Hier vonden mensen en vee een vluchtplaats. Het dijkmagazijn heeft luchtkanalen en ringen in de

Dijkmagazijn

hier vrouwen

Schoolstraat

zijgevels voor het vastzetten van vee.

Alphen had nog twee andere vluchtheuvels, namelijk ter hoogte van Greffelingsdijk 16 en Doorbraakdijk 10. Een tweede noodschuur is te vinden vlak bij de ruïne van het stoomgemaal aan de Schans.

4 Watersnoodwoningen

Na de watersnood van 1926 zijn langs verschillende 'stegen' vervangende woningen voor zeventig verwoeste huizen gebouwd. De langs de dijk verwoeste huizen mochten daar niet worden herbouwd. Deze 'watersnoodwoningen' zijn nog altijd terug te vinden langs de Sluisweg (vroeger Sluissteeg), Lindenlaan (vroeger Broeksteeg), Elsweg ('t Steegske) en de Wamelseweg (Breede steeg).

5 Alphense wetering

Deze wetering had al voor de ruilverkaveling uit de jaren '50 als functie de afvoer van kwelwater uit het gebied tussen de dijk en de Bering naar het stoomgemaal aan de Hul. In de wetering zorgen stuwen voor voldoende water voor beregening en bestrijding van nachtvorst in de fruitteelt.

6 Fruitteelt

In april staan aan weerszijden van de wetering de appel- en perenbomen in bloei. Het wit van de perenbloesem, bij de appel wit met roze randje. De aanwezigheid van water in wetering en sloten is enerzijds een voordeel. Droogte en late nachtvorst kunnen

bestreden worden door besproeiing. Anderzijds vragen de appel- en perenbomen een lager grondwaterpeil dan weilanden en akkerland. Daarvoor wordt met windmolentjes of mechanische pompen water geloosd op de wetering.

7 Windkorenmolens

Aan de Molendijk staat op een verhoging buitendijks de Alphense windkorenmolen 'Tot Voordeel en Genoegen' van het type gesloten standaardmolen uit 1798. De molen bestaat uit een houten kast met twee verdiepingen op een achtkantige stenen onderbouw. De molen kan met een kruihaspel gedraaid worden, zodat de zeilen op de wicken optimaal van de wind profiteren.

8 Stuw en schutsluizen

Na de overstroming in 1926 werd in de jaren '30 gestart met de Maaskanaliseringswet, waarbij stuwen in de Maas werden aangelegd om het waterpeil beter te beheersen en ook in de zomer scheepvaart mogelijk te maken. Om bij hoog water een snellere afvoer van regenwater mogelijk te maken werden talrijke Maasmeanders afgesneden. De stuw tussen Alphen en Lith is gebouwd in een bouwput in de uiterwaarden bij Lith. Daarna werd de loop van de rivier verlegd naar de nieuwgebouwde stuw. De stuw bij Lith is de laatste voor de rivier de zee bereikt.

Oude kaart rond 1900 van de Maas met vier voetveren

MOAS-WETTERINGPAD 12 KM

overstappunt

overstappunt

opstappunt

START P

Bij van Alles 'n Bietje

- Moas-Wetteringpad
- aanlooproute
- routeverkorter
- overstaproute
- Tremelepad
- routeverkorter

Startpunt → Bij van Alles 'n Bietje, Kerkstraat 9b in Alphen (Gld). Parkeren kan op het plein bij de kerk, het Burgemeester Baltussenplein.

Opstappunt → Theetuin Onder de Groene hemel, Doorbraakdijk 11 in Alphen (Gld), alleen parkeerplaatsen voor fietsen.

Openbaar vervoer → Niet mogelijk.

Horeca → Bij van Alles 'n Bietje, Kerkstraat 9b in Alphen (Gld). Theetuin Onder de Groene Hemel, Doorbraakdijk 11 in Alphen (Gld). Camping De Schans, De Nieuwe Schans 2 in Alphen (Gld). Brasserie 't Anker, Nieuweweg 2 in Alphen (Gld).

Dorpshuis de Hucht, Schoolstraat 4 in Alphen (Gld).

Voor actuele informatie zie www.klompennpaden.nl.

Te gast op het erf

Klompennpaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein.

Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan.

Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompennpaden.

Honden verboden

Als wandelaar ben je te gast. Het betreden van privéterrein wordt aangegeven met een speciaal openstellingsbord. Ook geldt een hondenverbod. Loslopende honden kunnen onrust veroorzaken

bij vee, wild of weidevogels. Daarnaast kunnen ze ziekten verspreiden. Daarom zijn honden verboden op Klompennpaden. Wij danken u voor uw begrip.

HOE WERKT DEZE DOWNLOADBARE BROCHURE

Download deze brochure en druk het af in kleur (dubbelzijdig, gespiegeld langs korte zijde) voordat u gaat wandelen. U krijgt dan de brochure + de wandelkaart geprint. De brochure kunt u als een echte folder vouwen over de aangegeven grijze lijnen. Deze brochure bevat altijd de meest actuele informatie.

hier vouwen

hier vouwen

Bestrijding nachtvorst

Fruitteelt

Vanaf de Maasdijk tot voorbij de Alphense wetering staan veel fruitboomgaarden. Dat heeft te maken met de lichtere rivierklei, die we hier achter de stroomrug vinden. Richting de Bering en Grote Wetering werd een fijnere korrel afgezet: de komgronden. Op deze zwaardere rivierklei vindt men geen boomgaarden. De hoogstammen maakten in de jaren '60/'70 plaats voor minder arbeidsintensieve laagstammen. Geen gesjouw meer met ladders bij snoei en pluk. Gebleven is de inzet van bijenkasten bij de bestuiving. Voor de bestuiving staan er ook sierappels. Het gras houden de kwekers langer dan vroeger om de natuurlijke vijanden (als sluipwespen en lieveheersbeestjes) van insecten die bloesem en fruit belagen meer kans te geven. Nestkasten zijn er voor de torenvalk, die de muizenpopulatie binnen de perken houdt.

Ontdek het afwisselende buitengebied van Alphen aan de Maas. Wandelen door fruitgaarden, over boerenland, langs de Alphense Wetering en uitgestrekte uiterwaarden.

Klompenn aan, rugzak op en gaan!

Windkorenmolen 'Tot Voordeel en Genoegen'

In 1963 haalde Alphen het NTS Journaal omdat de complete molen 25 meter werd verplaatst over rails. Dit was nodig omdat het verkeer op de dijk was toegenomen. Bij het draaien van de wieken kon daarbij de veiligheid in gevaar komen. In de Maasuitwaarden rondom de molen komen nog zo'n 10 tot 15 paartjes van de bedreigde patrijzen voor. Patrijzen leven bij voorkeur in kleinschalig boerenland met akkers en heggen waar zij insecten en zaden als voedsel vinden.

Galloways in de uiterwaarden met op de achtergrond de windkorenmolen

